

Spolufinancováno
Evropskou unií

Středočeský kraj

SYNTETICKÁ STUDIE

SE SOUBOREM DOPORUČENÍ PRO SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Studie vznikla v rámci ESF projektu s názvem „Efektivita sítě sociálních služeb +“, reg. č. CZ.03.02.02/00/22_006/0000206, spolufinancovaného Evropskou unií z Operačního programu Zaměstnanost Plus.

Kakosová Petra

KRAJSKÝ ÚŘAD STŘEDOČESKÉHO KRAJE

Obsah

Úvod	3
Metodika	4
Obecná doporučení	5
Odborné sociální poradenství	8
Doporučení	8
Služby sociální péče	9
Osobní asistence	10
Doporučení	10
Pečovatelská služba	11
Doporučení	11
Podpora samostatného bydlení	12
Doporučení	12
Terénní odlehčovací služba	13
Doporučení	13
Pobytové odlehčovací služby	14
Doporučení	14
Ambulantní odlehčovací služby, centra denních služeb a denní stacionáře	15
Doporučení	15
Týdenní stacionáře	16
Doporučení	16
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	17
Doporučení	17
Domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem	19
Doporučení	19
Chráněné bydlení	22
Doporučení	22
Služby sociální prevence	23
Raná péče	24
Doporučení	24
Tlumočnické služby	25
Doporučení	25
Azylové domy	26
Doporučení	26

Domy na půl cesty	28
Doporučení	28
Kontaktní centra.....	29
Doporučení	29
Krizová pomoc.....	30
Doporučení	30
Nízkoprahová denní centra	31
Doporučení	31
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež.....	32
Doporučení	32
Noclehárny.....	33
Doporučení	33
Služby následné péče	34
Doporučení	34
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi.....	35
Doporučení	35
Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením.....	36
Doporučení	36
Sociálně terapeutické dílny	37
Doporučení	37
Terapeutické komunity	38
Doporučení	38
Terénní programy.....	39
Doporučení	39
Závěrečné shrnutí.....	40
Přínosy metodického dohledu.....	40
Závěrečné zhodnocení	40

Na základě podnětu řídicího orgánu, nového Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb SK 2026-2028 a na základě novelizace zákona o sociálních službách došlo k drobným úpravám v syntetické studii.

Úvod

Cílem syntetické studie vypracované v rámci klíčové aktivity *KAI – Metodická podpora poskytovatelů sociálních služeb* je **nabídnout všem službám** zařazeným do sítě i těm, které budou o zařazení žádat, **ucelený pohled na výsledky a poznatky získané při systematickém metodickém dohledu nad poskytováním sociálních služeb v síti Středočeského kraje**. Studie zároveň slouží jako **strategický dokument**, jehož smyslem je **podpořit metodický soulad poskytování služeb a vytvořit konkrétní a prakticky využitelná doporučení, která přispějí ke zlepšení kvality a efektivity těchto služeb**.

Syntetická studie vychází z dat shromážděných během období červenec 2022 až květen 2025, zahrnujícího **analýzy efektivity** sociálních služeb, **přípravu a realizaci metodických dohlídek**, jakož i **kontrolu plnění doporučení** formulovaných v rámci těchto dohlídek. Metodické návštěvy, které tvořily klíčovou část aktivit, byly prováděny systematicky prostřednictvím osobních setkání mezi metodiky projektu a představiteli poskytovatelů sociálních služeb. Tímto způsobem byla zajištěna nejen **důsledná kontrola souladu** s legislativními požadavky a střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb Středočeského kraje, ale i **otevřený dialog** o specifických potřebách a problémech jednotlivých zařízení.

Cílem metodické podpory bylo nejen **identifikovat oblasti pro zlepšení, ale i navrhnout opatření pro jejich implementaci** – od úpravy provozních podmínek přes optimalizaci kapacit až po doporučení pro transformaci poskytovaných služeb. Syntetická studie zachycuje klíčová zjištění, vyhodnocení efektivity realizovaných opatření a nabízí doporučení směřující k dalšímu posilování kvality a dostupnosti sociálních služeb ve Středočeském kraji.

Bylo vždy zjišťováno, zdali jsou služby poskytovány v souladu se zákonem *o sociálních službách* č. 108/2006 Sb. a dle vyhlášky č. 505/2006. Dále, zda jsou služby v souladu se *Střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb Středočeského kraje* a plní-li služba povinnosti stanovené v čl. V *Smlouvy o pověření k poskytování služby obecného hospodářského zájmu*.

Proces metodické dohlídky začal oslovením poskytovatele emailem a domluvením termínu setkání, dále pak vyžádáním relevantních dokumentů potřebných k metodické dohlídce (vnitřní pravidla a metodické postupy, proces jednání se zájemcem o sociální službu, záznam ze sociálního šetření, proces individuálního plánování, evidenci odmítnutých zájemců atd.). Při metodické návštěvě se **zjištěné informace porovnávaly se skutečným stavem, vyhodnocovaly se výsledky a hledala se další řešení aktuálních situací** v jednotlivých službách. Z metodické dohlídky byl proveden písemný zápis, který

obsahoval zjištěné skutečnosti a soubor doporučení, tento zápis byl poskytovateli zaslán datovou schránkou. Poskytovatelé na zápis a doporučení písemně reagovali a uvedli termíny pro splnění doporučení (max. do 6 měsíců od obdržení zápisu). Metodici poté ověřovali plnění doporučení (kontrolou webových stránek, kontrolou registru poskytovatelů sociálních služeb, případně opakovanou metodickou dohlídkou).

Tento dokument je určen nejen pro odbornou veřejnost, ale i pro rozhodovací sféru, včetně vedení jednotlivých zařízení a krajských institucí. Věříme, že závěry a doporučení obsažené v této studii se stanou užitečným nástrojem pro plánování a realizaci dalších kroků v rozvoji sítě sociálních služeb.

Metodika

Metodické dohlídky probíhaly formou osobních návštěv u poskytovatelů, s předchozím vyžádáním dokumentace (vnitřní pravidla, proces jednání se zájemcem, záznamy ze sociálního šetření, individuální plánování, evidence odmítnutých zájemců apod.). Při návštěvě byla zjištění porovnávána se skutečným stavem a s požadavky zákona č. 108/2006 Sb. a vyhlášky č. 505/2006 Sb., se Střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb a se Smlouvami o pověření k poskytování služby obecného hospodářského zájmu. Ze všech návštěv vznikly zápisy se souborem doporučení a termíny jejich plnění; plnění bylo ověřováno (kontrola webu a registru poskytovatelů, případně opakovaná dohlídka).

Syntetická studie vychází z navštívení 169 sociálních služeb, přičemž indikátorem pro návštěvu byli primárně údaje o poskytování služby vyplývající ze sběru dat, z údajů zveřejněných na webu služby či z podnětu uživatelů, zadavatelů, občanů SK a priorit Střednědobého plánu sociálních služeb SK 2022-2025.

Obecná doporučení

- Celkový počet služeb v síti: 580
- Počet navštívených služeb: 169

Některá doporučení byla **obecného charakteru** a nevztahovala se specificky k druhu poskytované služby. Zde uvádíme souhrn takových obecných doporučení.

- **Odstranit** z registru sociálních služeb, webu a vnitřní dokumentace služby **negativní vymezení cílové skupiny** a cílové skupiny vymežit pozitivně, dle zákona o sociálních službách – § 81, písm. e).
- **Úprava webových stránek** (zprehlednění webových stránek, zveřejnění žádosti o službu, smlouvy a ceníku úhrad na webových stránkách organizace).
- **Úprava v registru poskytovatelů sociálních služeb:**
 - 1) upravit **cílovou skupinu** (služba neměla uvedeny všechny cílové skupiny, kterým jsou služby poskytovány, nebo naopak měla služba v registru příliš úzce vymezenou cílovou skupinu),
 - 2) upravit **provozní hodiny** – nesprávně uvedené provozní hodiny/nesoulad se skutečností nebo s údaji služby na webových stránkách poskytovatele služby,
 - 3) **adresy míst poskytování služby** – nesprávně uvedené adresy, nebo nebyly uvedeny adresy všech míst provozování služby,
 - 4) **věkové kategorie** – horní nebo spodní hranice věku byla omezena, avšak bez ohledu na skutečně možné zájemce o službu (např. byla vymezena od 26 let nikoliv od 19 let),
 - 5) uvést v registru poskytovatelů sociálních služeb **maximální okamžitou kapacitu služby**.
- **Zvýšit úhrady** – doporučujeme mít úhrady na maximální hranici, kterou umožňuje vyhláška č. 505/2006 Sb.
- **Zjišťovat a dokumentovat nepříznivou sociální situaci** zájemců o službu a zajistit, aby služba byla poskytována pouze na základě prokázání této situace. Vést písemné záznamy k sociálnímu šetření s akcentem na nepříznivou sociální situaci klienta.
- **Individuální plánování vést společně s klientem**, průběžně jej aktualizovat, tzn. plánovat průběh poskytování sociální služby podle osobních cílů, potřeb a schopností osob, kterým je poskytována sociální služba a společně s klientem hodnotit cíle a průběh poskytování sociální služby dle § 88 písm. f) ZSS.

- Požádat kraj o **navýšení úvazků pracovníků přímé péče** – přiměřeně k materiálně technickým možnostem služby – **v případě zvýšené poptávky** po službě.
- **Zajistit bezbariérovost** – (hledat vhodné bezbariérové prostory či možnosti úprav stávajících prostor) nebo způsoby poskytování.
- Pravidelně **realizovat supervize** pro pracovníky v přímé péči i management s cílem zkvalitnit poskytovanou péči, podpořit profesní rozvoj a zlepšit odborné dovednosti pracovníků.
- Zajistit, aby služby naplňovaly **úvazkovou kapacitu stanovenou zadavatelem** v Síti sociálních služeb.
- Na webových stránkách organizace **uvádět rámcovou garanci spolupráce služby (SPRSS SK 2026-2028 toto již nepožaduje)**
- **Neevidovat ve složkách zdravotní záznamy klientů nebo jiné nadbytečné listiny** (rozhodnutí soudu, rozhodnutí ČSSZ, Úřadu práce atd.).
- V dokumentu *Žádost* a souvisejících dokumentech **opravit odkaz na zákon č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů, který byl nahrazen zákonem č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů.**
- V dokumentech k **podávání stížností** na službu uvádět i kontakt na **Krajský úřad Středočeského kraje a Inspekci kvality sociálních služeb MPSV** (Stížnosti týkající se poskytování sociálních služeb jsou upraveny v zákoně o sociálních službách (§ 99a a § 99b)
- Odstranit ze smlouvy nadbytečné údaje a obsah **smlouvy mít dle §91 odst.2 ZSS č. 108/2006 Sb.**
- Rozlišovat **fakultativní činnost od zprostředkování služby** (manikúra, kadeřník).
- **Správně vykazovat data** do aplikace *OK služby-poskytovatel*.
- Správně vykazovat při *Sběru dat* **parametry efektivity sociálních služeb** do programu *KISSoS*.
- U služeb sociální prevence **evidovat krátké, včasné a dlouhodobé případy osob nebo rodin** v souladu s metodickým pokynem č. 1/SOC/2022 *Metodika měření efektivity sociálních služeb v Síti sociálních služeb Středočeského kraje* pro potřeby vykazování do každoročního sběru dat. V případě potřeby se obrátit pro metodickou podporu na *Oddělení koncepce a metodiky soc. služeb* na KÚSK.
- U pobytových služeb péče **správně vykazovat lůžkodny**, tedy počet dnů, během nichž byla na jednotlivých lůžkách poskytována (hrazena) základní činnost ubytování.
- **Nevybírat kauce, zálohy na služby ani poplatky za neuskutečněné služby** (včas neodhlášené) (Služba nevybírá žádné poplatky za neposkytnutou či zrušenou péči. Smluvní pokutu za neodebranou péči, je možné uplatnit až při opakovaném zrušení poskytnutí péče uživatelem, méně než jednu hodinu před plánovaným začátkem poskytování péče a pokud je pracovník

služby již na cestě k uživateli. Smluvní pokuta se neuplatňuje v případě, že ke zrušení péče došlo ze závažných zdravotních nebo rodinných důvodů na straně uživatele nebo jeho blízkých osob. Její výše musí být v souladu s § 2051 zákona č. 89/2012 Sb. přiměřená, do výše ušlé úhrady, kterou by osoba za objednanou péči měla původně plnit. U osob v hmotné nouzi je pokuta nepřipustná.).

Odborné sociální poradenství

- Celkový počet služeb v síti: 53
- Počet navštívených služeb: 5

Odborné sociální poradenství se zaměřuje na jednotlivé cílové skupiny (rodiny, seniory, osoby se zdravotním postižením, oběti trestných činů a domácího násilí apod.).

Cílem je být nápomocen řešit nepříznivé sociální situace, a to prostřednictvím informací, rad a případně další odborné pomoci a zvýšit schopnosti uživatelů služby řešit svoji náročnou situaci vlastními silami, případně s podporou lidí z jejich přirozené sociální sítě, umožňuje-li to situace.

V síti sociálních služeb Středočeského kraje je vedeno celkem 172,2 úvazků přímé péče. V průběhu projektu bylo navštíveno 5 služeb odborného sociálního poradenství.

Doporučení

- Budovu s poradnou pro zájemce o službu **zřetelně označit**.

Služby sociální péče

Služby sociální péče jsou určeny osobám, které z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení potřebují pomoc při zajišťování běžných denních činností. Tyto služby jim umožňují zůstat co nejdéle v přirozeném prostředí (např. doma) nebo jim poskytují celodenní péči v zařízení, pokud už samostatný život není možný.

Hlavním cílem je zajistit, aby člověk mohl žít důstojný a kvalitní život, přestože se sám nedokáže postarat o své základní potřeby. Sociální péče podporuje soběstačnost, zachovává lidskou důstojnost a odlehčuje rodinám, které by jinak péči musely zajišťovat samy.

Osobní asistence

- Celkový počet služeb v síti: 24
- Počet navštívených služeb: 4

Osobní asistence je terénní sociální služba, která je poskytována v domácím prostředí, ale i všude tam, kde klient pomoc potřebuje. Je možné ji využívat během celého dne i noci bez časového omezení.

Cílem je podpora soběstačnosti a samostatnosti člověka v jeho vlastním prostředí a vychází z jeho vlastních potřeb a přání.

V síti sociálních služeb Středočeského kraje je vedeno celkem 283 340 hodin přímé péče za rok. V průběhu projektu byly navštíveny celkem 4 služby.

Doporučení

- **Upravit sazebník úhrad** tak, aby bylo zřejmé, že klientům **je účtováno podle skutečně spotřebovaného času** odpovídajícího realizaci jednotlivých úkonů sociální služby.
- V případě, že má poskytovatel více služeb terénní sociální péče, bylo doporučováno **sloučení** těchto služeb do jedné.

Pečovatelská služba

- Celkový počet služeb v síti: 81
- Počet navštívených služeb: 15

Služba může být okrajově poskytována ambulantně, ale primárně je poskytována terénní formou osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického nebo zdravotního postižení a dále je poskytována rodinám s dětmi, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby. Terénní pečovatelé poskytují službu klientům v jejich domácím prostředí. Služba se snaží lidem zajistit co nejlepší kvalitu života při zachování jejich důstojnosti a nezávislosti.

Cílem služby je přispívat k zachování co nejvyšší možné míry schopností, dovedností a zvyklostí uživatelů a pokud je to přání uživatele, služba ho podporuje, aby mohl co nejdéle žít ve svém přirozeném prostředí.

V síti sociálních služeb Středočeského kraje je vedeno celkem 598 160 hodin přímé péče za rok. V průběhu projektu bylo navštíveno 15 těchto služeb.

Doporučení

- V registru poskytovatelů sociálních služeb u pečovatelské služby doporučujeme u věkové kategorie opravit na: „**bez omezení věku**“
- **Rozšířit cílové skupiny** v registru poskytovatelů sociálních služeb – přidat osoby s chronickým onemocněním, rodiny s dětmi, tzn. uvést do souladu s cílovými skupiny tak, jak definuje zákon č. 108/2006 Sb. *o sociálních službách*.
- Nepodmiňovat poskytnutí služby trvalým bydlištěm uživatele, ale **skutečným místem jeho pobytu**.
- **Sjednotit v ceníku částku za dovoz nebo donášku stravy** bez ohledu na vzdálenost.
- **Sloučit služby**: pečovatelská služba a osobní asistence.
- Umožnit **platby i na účet**.
- Uvádět ve smlouvě informaci o **způsobu vyúčtování**.
- Zvážit **nákup osobních automobilů** pro snazší přepravu pečovatelek do vzdálenějších městských oblastí i pro případ rozšiřování působnosti terénní pečovatelské služby.
- Zvážit **redukci fakultativních služeb**, služby poskytovat dle individuálních potřeb klienta.
- Informovat, komu je služba poskytována bez úhrady.
- Požádat o navýšení počtu hodin přímé péče, za předpokladu rozšíření služby do okolních obcí.

Podpora samostatného bydlení

- Celkový počet služeb v síti: 7
- Počet navštívených služeb: 1

Podpora samostatného bydlení je sociální služba, jejímž cílem je pomoci lidem, kteří mají v důsledku zdravotního postižení, duševní nemoci nebo jiné znevýhodňující situace problémy samostatně bydlet, ale přesto chtějí žít ve vlastním nebo pronajatém bytě – mimo ústav nebo jiné zařízení. Cílem je podpořit klienta v jeho každodenním životě tak, aby mohl plně fungovat v běžné společnosti. Tato služba je terénní, pracovníci dochází ke klientům domů a pomáhají jim se zajištěním jejich běžných každodenních potřeb.

V síti sociálních služeb Středočeského kraje je vedeno celkem 17,8 úvazků přímé péče. V průběhu projektu bylo navštívena 1 služba.

Doporučení

U této služby byla doporučena pouze obecná doporučení.

Terénní odlehčovací služba

- Celkový počet služeb v síti: 18
- Počet navštívených služeb: 7

Terénní odlehčovací služba je specifický typ sociální služby, která pomáhá pečujícím osobám – tedy těm, kdo se dlouhodobě starají doma o svého blízkého (např. seniora, osobu s postižením nebo chronickým onemocněním). Cílem terénní odlehčovací služby je zastoupit pečující osobu na určitou dobu, aby si mohla odpočinout, vyřídit si své záležitosti nebo načerpat síly. Zároveň klient zůstává ve svém domácím prostředí, na které je zvyklý.

V síti sociálních služeb Středočeského kraje je vedeno celkem 81 150 hodin přímé péče za rok. V průběhu projektu bylo navštíveno 7 těchto služeb. Jedná se o službu, která poskytuje podporu a odlehčení od náročné péče rodinám a pečujícím osobám.

Doporučení

- V případě, že má poskytovatel více služeb terénní sociální péče, bylo doporučováno **sloučení** těchto služeb do jedné.

Pobytové odlehčovací služby

- Celkový počet služeb v síti: 36
- Počet navštívených služeb: 7

Pobytová odlehčovací služba je na přechodnou dobu poskytována osobám, které mají sníženou soběstačnost. Služba tímto zastupuje pečujícího člena rodiny a umožňuje mu tím nezbytný odpočinek a čas na regeneraci sil.

Cílem služby je nabídnout na přechodnou dobu pečujícím osobám časový prostor, který mohou využít podle svých potřeb.

Pro pobytovou odlehčovací službu je v síti sociálních služeb Středočeského kraje vedeno celkem 225 lůžek. Od července 2022 do února 2025 bylo metodiky navštíveno 7 pobytových odlehčovacích služeb.

Doporučení

- Uvádět v ceníku pobytové odlehčovací služby **jednotnou cenu**. Nenárokovat si v **žádné** službě **stornopoplatky**. Účtovat cenu služeb tak, jak to uvádí zákon *o sociálních službách* č. 108/2006 Sb. a vyhláška č. 505/2006 Sb.
- **Odstranit informaci o stornopoplatech** ze všech dokumentů.
- Ve smlouvě upravit informaci o tom, že může být služba ze strany poskytovatele vypovězena v případě zhoršení zdravotního stavu klienta. Do dokumentu **doplnit postup při zhoršení stavu klienta** – služba poskytne podporu odpovídající stavu klienta a podpoří klienta v řešení situace.
- Do smlouvy uvést **informace o způsobu vyúčtování** a zvážit pro klienty nabídku i **alternativní smlouvy s piktogramy**.

Ambulantní odlehčovací služby, centra denních služeb a denní stacionáře

- Celkový počet služeb v síti: 50
- Počet navštívených služeb: 30

Denní stacionáře, centra denních služeb a ambulantní odlehčovací služby jsou ambulantní služby sociální péče, které jsou určeny osobám, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc a podporu během dne. Typickými uživateli jsou senioři, osoby se zdravotním postižením nebo osoby s chronickým onemocněním. Je hrazená klienty, k úhradě je především využíván příspěvek na péči.

Cílem služeb je podporovat samostatnost uživatelů a umožnit pečujícím osobám úlevu od péče během dne, aby si mohli obstarat své osobní záležitosti a věnovat se i jiným aktivitám.

V síti sociálních služeb Středočeského kraje je ve službě denní stacionáře vedeno 175 úvazků přímé péče, u ambulantní odlehčovací služby 22,7 úvazků a 3 úvazky přímé péče jsou vedeny u center denních služeb. Od února 2023 do prosince 2024 bylo metodiky navštíveno celkem 21 denních stacionářů, z toho jedna služba kvůli ověření plnění doporučení byla po 12 měsících od první metodické dohlídky navštívena podruhé. Dále bylo navštíveno 7 poskytovatelů ambulantní odlehčovací služby a 2 poskytovatelé centra denních služeb.

Doporučení

- **Účtování upravit** tak, aby odpovídalo vyhlášce č. 505/2006 Sb., která provádí některá ustanovení zákona *o sociálních službách*, zejména **s ohledem na skutečně spotřebovaný čas** nezbytný k zajištění úkonů.
- **Nepožadovat** po klientech **při vstupu do ambulantní služby lékařské potvrzení**. Informace o zdravotním stavu klienta potřebné k poskytování služby (alergie, záchvatovité onemocnění apod.) je žádoucí získat od rodiny/opatrovníka v rámci jednání se zájemcem. Lékařský posudek podle §91 odst. 4 zákona 108/2006 Sb. je nezbytný jen u pobytových sociálních služeb, a to až před uzavřením smlouvy)
- V rámci metodických dohlídek bylo zjištěno, že o některé služby není ze strany klientů zájem – např. poskytovatel Denního stacionáře vykázal velmi malý počet klientů, ale zaznamenal zvýšený zájem o pobytovou odlehčovací službu, a tak na základě metodické dohlídky bylo s poskytovatelem domluveno zrušení Denního stacionáře a **převedení kapacit služby** do pobytové odlehčovací služby.

Týdenní stacionáře

- Celkový počet služeb v síti: 9
- Počet navštívených služeb: 3

Týdenní stacionáře jsou pobytové služby sociální péče pro osoby, které mají sníženou soběstačnost z důvodu chronického onemocnění (včetně psychického) nebo zdravotního postižení (fyzického, mentálního, smyslového), jejichž situace odpovídá těžké až úplné závislosti na pravidelné pomoci jiné fyzické osoby.

Cílem služby týdenního stacionáře je proces osamostatňování osob s mentálním a kombinovaným postižením.

U služby týdenní stacionáře je v síti sociálních služeb Středočeského kraje je vedeno celkem 113 lůžek.

V průběhu projektu byly navštíveny 3 týdenní stacionáře.

Doporučení

- Ve smlouvě upravit informaci o tom, že může být služba ze strany poskytovatele vypovězena v případě zhoršení zdravotního stavu klienta. **Při zhoršení stavu klienta služba poskytne podporu odpovídající stavu klienta** a podpoří klienta v řešení situace – do dokumentu doplnit.
- Neuvádět v domácím řádu informaci o zákazu vstupu osobám podnapilým a osobám pod vlivem omamných látek. **Nastavit toto omezení s ohledem na nevhodné/agresivní chování návštěvníků zařízení.**
- Přeformulovat v dokumentech informaci o podávání léků, jelikož se jedná pouze o **dohled nad jejich užitím nikoliv o podání léku** jako takové.

Domovy pro osoby se zdravotním postižením

- Celkový počet služeb v síti: 26
- Počet navštívených služeb: 5

Domovy pro osoby se zdravotním postižením jsou pobytové služby sociální péče pro osoby, které mají sníženou soběstačnost z důvodu chronického onemocnění (včetně psychického) nebo zdravotního postižení (fyzického, mentálního, smyslového), jejichž situace odpovídá těžké až úplné závislosti na pravidelné pomoci jiné fyzické osoby. Cílem sociální služby je sociální začlenění těchto osob, přičemž pracují se zásadami deinstitucionalizace a transformace s cílem umožnit klientům žít běžným životem v komunitě.

Hlavním cílem služby je nabízet uživatelům takový rozsah služeb, který je přizpůsobený jejich individuálním potřebám a požadavkům, s důrazem na co nejvyšší míru samostatnosti a nezávislosti.

V síti sociálních služeb Středočeského kraje je vedeno celkem 1191 lůžek v domovech pro osoby se zdravotním postižením. Od července 2022 do února 2025 bylo metodiky navštíveno 5 domovů pro osoby se zdravotním postižením

Doporučení

- Zaměřit se na **přijímání uživatelů s vyšší mírou podpory** dle Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb ve SK.
- **Sociální šetření** doporučujeme realizovat přímo v **přírozeném prostředí žadatele**. Sociální pracovník může poskytnout odborné rady vázané k prostředí zájemce. Další kontakty mohou probíhat v místě poskytování sociální služby.
- **Smlouvu** uzavírat **na dobu neurčitou**, pokud nebylo dopředu se zájemcem dohodnuto jinak. Poskytování sociální služby na dobu určitou vede uživatele i opatrovníky k pocitu nejistoty a nestability.
- Ze smlouvy **odstranit výpověď s okamžitou platností**. Pokud má služba dobře nastavené mechanismy pro ukončení poskytování služby jiným způsobem a ustanovení o okamžité výpovědi v praxi nevyužívá, je toto ustanovení nadbytečné.
- Nastavit **spolupráci s domácí péčí či zdravotnickou službou** (zdravotní sestrou), která by zajišťovala podávání léků uživatelům.
- Navázat spolupráci s některým z odborníků zaměřujících se na **oblast sexuality** osob s mentálním postižením (proškolení pracovníků).

- Z dokumentu Smlouva **odstranit ustanovení o hrazení péče** v případě nepobírání příspěvku na péči klientem.
- Přijmout **opatření vedoucí ke snižování počtu lůžek na čtyřlůžkových pokojích.**

Domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem

- Celkový počet služeb v síti: 94
- Počet navštívených služeb: 37

Domovy pro seniory jsou pobytové služby sociální péče pro osoby, které mají sníženou soběstačnost zejména z důvodu věku a jejichž situace zpravidla odpovídá těžké až úplné závislosti na pravidelné pomoci jiné fyzické osoby. Jsou určeny zejména osobám, kterým nemůže být zajištěna pomoc v jejich přirozeném prostředí prostřednictvím pečujících osob, terénních nebo ambulantních služeb a dalších zdrojů.

Domovy se zvláštním režimem jsou pobytové sociální služby určené osobám se sníženou soběstačností v důsledku chronického duševního onemocnění, závislosti na návykových látkách nebo některé z forem demence – včetně demence stařecké, Alzheimerovy a dalších typů. Tyto osoby potřebují pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby v důsledku svého zdravotního stavu.

Cílem je udržení a podpora soběstačnosti klientů poskytováním přiměřené péče podle jejich potřeb a zachování důstojného života klientů. Dále pak podpora vlastního rozhodování klientů v jejich osobních záležitostech.

V síti sociálních služeb Středočeského kraje je vedeno celkem 4227 lůžek v domovech pro seniory a 2005 lůžek v domovech se zvláštním režimem. Od července 2022 do února 2025 bylo metodiky navštíveno 25 domovů pro seniory + 1 opakovaně a 12 domovů se zvláštním režimem.

Doporučení

- Nepožadovat při podání žádosti do domova automaticky doložení dokumentu „vyjádření lékaře“. **Lékařský posudek je nezbytný až před uzavřením smlouvy** a dle zákona č. 373/2011 Sb. *o specifických zdravotních službách* je v § 42a uvedeno, že posudek by neměl být starší 90 dnů před nástupem do služby. Posudek je služba oprávněna požadovat až před uzavřením smlouvy o poskytování služby v souladu s § 91, odst. 4) zákona č. 108/2006 Sb., přičemž se služba řídí metodickým pokynem č. 1/SOC/2019 Krajského úřadu SK *K lékařským posudkům pro účely uzavření smlouvy o poskytování pobytové sociální služby*, který je od 1. 1. 2020 závazný pro všechny poskytovatele pobytových sociálních služeb v síti sociálních služeb Středočeského kraje, více na: <https://www.kr-stredocesky.cz/web/socialni-oblast/metodicke-pokyny-pro-sluzby-zarazene-do-site-socialnich-sluzeb-sk>.
- Z důvodu prevence diskriminačního jednání ze strany poskytovatele je nutné stanoveným a prakticky realizovaným postupem **neodrazovat zájemce od využití služby negativním vymezením**. Poskytovatel sociálních služeb je dle kritéria 3c) *standardů kvality sociálních služeb* povinen zpracovat vnitřní pravidla pro postup při odmítnutí zájemce o sociální službu z důvodů stanovených zákonem a dle těchto pravidel postupovat v praxi. Je navíc třeba

reflektovat ustanovení § 3 zákona č. 198/2009 Sb. *o rovném zacházení*, neboť i závislost může být výkladově považována za zdravotní postižení (viz čl. 1 *Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením*). Negativní vymezení z oblasti závislosti i zdravotního postižení je pak nepřímou diskriminací podle zákona č. 198/2009 Sb. *o rovném zacházení*. Z poskytování lze vyloučit jen osoby, jichž se týkají ustanovení § 36 vyhlášky č. 505/2006 Sb., která provádí některá ustanovení zákona o sociálních službách, a to pouze na základě posudku registrujícího poskytovatele zdravotních služeb v daném oboru.

- Ve službě domov se zvláštním režimem zajistit **přítomnost zdravotního personálu** tak, aby mohly být do služby přijímány i osoby s noční medikací.
- **Sociální šetření** u žadatelů provádět vždy **v přirozeném prostředí žadatele** do 30 dnů od podání žádosti, pakliže by to situace neumožňovala (například vzdálenější místa, zdravotnická zařízení apod.), vyžádat si sociální šetření od sociální pracovnice v daném místě.
- V dokumentu *Domácí řád* **neuvádět jako možnost pro vypovězení smlouvy změnu zdravotního stavu klienta**.
- Vytvořit **plán na snížení počtu lůžek v třílůžkových pokojích**, řídit se doporučeným postupem č. 2/2016 MPSV – *Materiálně-technický standard pro služby sociální péče poskytované pobytovou formou*.
- Ve službě domov se zvláštním režimem **mít k dispozici jednolůžkové pokoje**, které budou primárně určeny osobám s chováním náročným na péči, u nichž jsou projevy jejich onemocnění takového rázu, že neumožňují běžné soužití na vícelůžkovém pokoji.
- Pokoje vybavit **uzamykatelnými skříňkami nebo zásuvkami** a v případě zájmu klientů také židlemi. Dle možností služby je třeba dbát na to, aby vnitřní prostředí zařízení působilo jako **domov**, který klientům sociální služba nahrazuje.
- Zaměřit se více na **individuální práci s klienty** a umožňovat jim více vycházek do zahrady či města.
- Nepodmiňovat uzavření smlouvy založením depozitního účtu.
- Nevybírat zvlášť částku 2000,- Kč za měsíc za jednolůžkový pokoj.
- Častější setkávání vedení sociální služby se zaměstnanci za účelem **prostoru pro připomínky a diskusi**.
- **Vybavit všechna lůžka komunikačním zařízením** „sestra X pacient“.
- **Zvýšit kvalitu úklidu** v budově, zejména vytírání podlah.

- **Z dokumentu Smlouva odstranit z možností výpovědi ze strany poskytovatele tyto důvody:** opakované porušení platební kázně, nevyužívání služeb domova déle než 30 dnů po sobě jdoucích a dále jestliže se uživatel odmítne podrobit nebo se dlouhodobě vyhýbá zdravotní prohlídce.
- **Specifikovat** ve vypovězení smlouvy, co znamená **hrubé narušování chodu** Domova se zvláštním režimem ze strany klienta, a to způsobem pro klienty srozumitelným.
- Ve smlouvě navrhujeme **tříměsíční výpovědní lhůtu** v souladu se zprávou ombudsmana (viz strana 3 a 4 přílohy *Souhrnná zpráva z návštěv soukromých zařízení sociálních služeb pro seniory*), ta odkazuje na ustanovení § 710 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., *občanský zákoník*, ve znění pozdějších předpisů (resp. ustanovení § 2231, odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník*). Vycházíme z toho, že pro službu typu „domov“ by měla platit analogická pravidla jako u domova skutečného.
- **Na žádost zájemce** o službu doporučujeme **poskytovat službu i na dobu určitou**.
- **Nepodmiňovat poskytování sociální služby uhrazením finanční částky.** Toto není v souladu se střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb, neboť „*je nepřípustné vybírat kauce, jistiny nebo zálohy, stejně tak je nepřípustné zajišťovat jakékoliv peněžité plnění nad regulovanou úhradu od zájemce o sociální službu nebo další osoby, které souvisejí s jednáním se zájemcem o sociální službu, nástupem a poskytováním sociální služby/sociálních služeb, a to jak plnění určených přímo poskytovateli nebo i takových plnění určených jiné fyzické nebo právnické osobě*“.
- Klientům bez přiznaného příspěvku na péči, péči neúčtovat, **přiznaný příspěvek bude službě vyplacen zpětně.**
- Používat při hygieně na lůžku **paravány**.
- **Odstranit** z dokumentu Standard č. 3 *Jednání se zájemcem o sociální službu* **uzavírání smlouvy na dobu určitou 3 měsíce z důvodu problematického chování.**
- Odstranit z dokumentu *Sociální dotazník* dotaz na preferovanou pohřební službu.

Chráněné bydlení

- Celkový počet služeb v síti: 21
- Počet navštívených služeb: 3

Chráněné bydlení je pobytová sociální služba určená osobám v nepříznivé sociální situaci, které mají sníženou soběstačnost z důvodu zdravotního postižení nebo chronického onemocnění, včetně duševního onemocnění, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby a kterým nemůže být zajištěna pomoc v jejich přirozeném domácím prostředí prostřednictvím pečující osoby nebo terénních či ambulantních služeb. Služba je poskytována skupinově nebo individuálně v inkluzivním bydlení, tedy takovém, které je rozptýleno v běžné zástavbě bytových domů. Cílem služby je co největší samostatnost klientů ve všech oblastech života a aktivní nácvik dovedností spojených se samostatným životem.

V síti sociálních služeb Středočeského kraje je vedeno celkem 469 lůžek pro chráněné bydlení. Od července 2022 do února 2025 byla metodiky navštívena 3 chráněná bydlení.

Doporučení

- Ve veřejném registru poskytovatelů sociálních služeb **vymezit** poznámkou **spodní věkovou hranici 18 let, neomezovat vrchní věkovou hranici** vstupu do služby.
- **Smlouvy sepsovat na dobu určitou individuálně dle klientových potřeb** – v případě možností na straně poskytovatele (smlouva s pronajímatelem na neurčito), **umožnit i smlouvu na dobu neurčitou**. V dokumentu *Smlouva* upravit, že smlouva nekončí uplynutím sjednané doby, ale dle individuálních potřeb klienta.
- Z dokumentu *Smlouva* **odstranit z důvodů ukončení smlouvy hospitalizaci** klienta.
- Umožnit poskytování základního úkonu dle § 17, odst. 1, písm. a, bodu 2, vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona *o sociálních službách* „*zajištění celodenní stravy odpovídající věku, zásadám racionální výživy a potřebám dietního stravování, minimálně v rozsahu 3 hlavních jídel*“ – tuto službu poskytovat klientům dle jejich individuálních potřeb – tedy v případech, kdy **nejsou schopni si stravu zajistit svépomocí**.
- Neposkytovat službu péče klientům, kteří již jednu službu péče poskytovatele odebírají a zaměřit se na to, aby **službu péče poskytovala služba, která je primární**.

Služby sociální prevence

Služby sociální prevence mají za úkol předcházet sociálnímu vyloučení nebo pomoci lidem, kteří už se nacházejí v těžké životní situaci. Základem těchto služeb není péče v tradičním slova smyslu, ale aktivní podpora a pomoc, která směřuje k tomu, aby se člověk znovu postavil na vlastní nohy, získal potřebné dovednosti a obnovil samostatnost.

Prevence se zaměřuje na rizikové skupiny obyvatel, které jsou ohrožené chudobou, bezdomovectvím, závislostmi, násilím nebo rozpadem rodinných vztahů. Cílem je zabránit prohlubování problémů a poskytnout šanci na návrat do běžného života, zaměstnání, bydlení či vzdělávání.

Raná péče

- Celkový počet služeb v síti: 5
- Počet navštívených služeb: 5

Raná péče je odborná, především terénní, služba pro rodiny dětí do 7 let, jejichž vývoj je ohrožený v důsledku nepříznivého zdravotního stavu, nebo zdravotního postižení. Služba se zaměřuje na podporu rodiny a podporu vývoje dítěte s ohledem na jeho specifické potřeby. Cílem je poskytnout odbornou pomoc rodinám, podpořit je v porozumění potřebám svého dítěte a v tom, aby dokázaly využívat všechny schopnosti a možnosti své dítě rozvíjet.

V síti sociálních služeb Středočeského kraje je vedeno celkem 24,3 úvazků přímé péče. Metodici navštívili 5 poskytovatelů rané péče.

Doporučení

- Ve veřejném registru poskytovatelů sociálních služeb **nepodmiňovat hranici věku rodiče 18 lety.**
- **Nevyžadovat a neuchovávat kopie lékařských zpráv.** V případě potřeby potvrzení diagnózy porucha autistického spektra se individuálně domlouvat s rodinami.

Tlumočnické služby

- Celkový počet služeb v síti: 1
- Počet navštívených služeb: 1

Posláním Tlumočnické služby je umožnit neslyšícím osobám komunikovat bez bariér v běžných životních situacích, a tak napomáhat k jejich samostatnosti, aby mohly být rovnocennými partnery v kontaktu s většinovou slyšící společností. Cílem tlumočnických služeb je uživatel, který porozuměl informacím, které přispívají k řešení jeho nepříznivé sociální situace.

V síti sociálních služeb Středočeského kraje je vedeno celkem 3,2 úvazků přímé péče. V průběhu projektu byla navštívena jedna tlumočnická služba.

Doporučení

- Službě bylo uloženo **obecné doporučení** (převedení úvazků z jiné služby, vykazování do krajského informačního systému o sociálních službách a zjišťování nepříznivé sociální situace).

Azylové domy

- Celkový počet služeb v síti: 14
- Počet navštívených služeb: 5

Azylové domy poskytují pobytové služby na přechodnou dobu osobám v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení. Doba ubytování zpravidla nepřevyšuje 1 rok. Je snaha podporovat případnou transformaci některých azylových domů na azylové byty se zaměřením na oběti domácího, genderově podmíněného a sexuálního násilí. Cílem je pomoc a podpora osobám, které se ocitly v krizové situaci, nebo čelí problémům, které nejsou schopny vlastními silami vyřešit a ke stabilizaci své situace potřebují dočasné ubytování s využitím podpory a odbornosti sociálních pracovníků.

V síti sociálních služeb Středočeského kraje je vedeno celkem 508 lůžek této služby. Bylo navštíveno celkem 5 azylových domů, z toho jeden 2x.

Doporučení

- V případě, že je nedostatečná kapacita míst ve školách v okolí AD, doporučujeme **kommunikovat s odborem školství** na příslušné ORP.
- Zaměřit se na **intenzivnější spolupráci** s uživateli při hledání samostatného bydlení, stanovit si s uživateli hlavní cíl, krátkodobé cíle, role jednotlivých aktérů při naplňování stanovených cílů, zaměřit se na postup a jednotlivé kroky k dosažení stanovených cílů a termínů naplnění, vše průběžně vyhodnocovat a navrhopvat řešení nepříznivé sociální situace.
- Zajistit **nepřetržitý provoz služby** tak, aby služba byla poskytována, jak je uvedeno v registru poskytovatelů sociálních služeb. Středočeský kraj je připraven se na tomto kroku finančně podílet prostřednictvím dotace na poskytování sociálních služeb dle § 101a zákona *o sociálních službách*.
- Je potřeba **zajistit krizové ubytování** v souladu se SPRSS SK tak, aby bylo využíváno na max. dobu 30 dnů. Tzn., zvolit optimální řešení pro výběr místnosti, která bude sloužit pouze k tomuto účelu. Tímto nebude omezovat provoz AD.
- **Sloučení služby dům na půl cesty do služby azylový dům**. Registraci upravit dle cílových skupin, kterým bude služba poskytována.
- Službu **azylový dům poskytovat v případě potřeby rodiny celým rodinám**, a to z důvodu zachování rodinných vazeb a možnosti práce s celou rodinou.
- Při úpravách koupelny **zohlednit případnou poptávku osob se sníženou schopností pohybu** (bezbariérové úpravy dveří, toalety, sprchového koutu).

- V dokumentu *Domácí řád* odstranit informaci o tom, že je klient přijímán na základě žádosti úřadů, odborů sociálních věcí a zařízení.
- V dokumentu *Domácí řád* upravit informaci o zákazu vnášení alkoholu – **zaměřit** tato **doporučení domácího řádu a sankcí za jejich nedodržení na případné problémové chování** klientů a upozornit na rizika plynoucí z nelegální činnosti.
- **Nezakazovat klientům služby návštěvy**, v domácím a návštěvním řádu uvést možné sankce spojené s nevhodným chováním návštěv v zařízení a **nastavit doporučení** pro přijímání návštěv s ohledem na soukromí, klid a bezpečí ostatních obyvatel domu.
- V případě **využívání služby** klientem **nad zákonnou lhůtu 12 měsíců, zaslat žádost na oddělení koncepce a metodiky sociálních služeb Středočeského kraje**, dle požadavku stanoveného v dokumentu *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Středočeského kraje na období 2023 – 2025*. Dostupné z Proces plánování sociálních služeb – Webový portál Středočeského kraje (<https://stredoceskykraj.cz/>)
- V dokumentu *Smlouva o pobytové službě* **upravit slovo „ubytování“ na „sociální služba“** dle výše zmiňovaného.
- **Neomezovat cílovou skupinu z hlediska věku**, resp. poskytovat službu bez omezení věku. Upravit takto i ve veřejném registru poskytovatelů sociálních služeb.
- **Garantovat dostupnost sociálního pracovníka** pro přímou práci s klienty azylového domu **nejméně v rozsahu 20 hodin týdně**.
- V případě poskytování služby obětí domácího nebo genderově podmíněného násilí, **zprostředkovat další potřebnou pomoc**, a to s přihlédnutím ke Standardům kvality specializovaných sociálních služeb pro oběti domácího a genderově podmíněného násilí (SPRSS, str. 105).
- Navázat **spolupráci se sociálně aktivizačními službami pro rodiny s dětmi**, které uživateli při ukončení pobytu případně poskytnou následnou podporu. Dále spolupracovat se službami **odborného sociálního poradenství** (manželské a rodinné poradny, dluhové poradny atd.) a s **intervenčními centry** ve vhodných případech.

Domy na půl cesty

- Celkový počet služeb v síti: 12
- Počet navštívených služeb: 2

Tato služba je poskytována mladým lidem do věku 26 let, ubytování splňuje prvky bydlení v domácnosti. Jsou zajištěny podmínky pro vaření, praní, žehlení, odpočinek a volný čas. Doba ubytování zpravidla nepřevyšuje jeden rok. Cílem je podporovat mladé lidi, kteří se ocitli v nepříznivé životní situaci, v tom, aby se aktivně podíleli na změnách, které povedou k osamostatnění a uplatnění ve vlastním životě.

V síti sociálních služeb Středočeského kraje je vedeno celkem 12 lůžek této služby. V průběhu projektu byly navštíveny 2 domy na půl cesty, avšak jeden byl od 1. 1. 2025 transformován na azylový dům pro rodiny s dětmi a rovněž druhé službě to bylo doporučeno.

Doporučení

- **Transformovat službu dům na půl cesty do služby azylový dům.**
- **Registraci upravit dle cílových skupin, kterým bude služba poskytována.**

Kontaktní centra

- Celkový počet služeb v síti: 5
- Počet navštívených služeb: 5

Kontaktní centra jsou nízkoprahová zařízení poskytující ambulantní, popřípadě terénní služby osobám ohroženým závislostí na návykových látkách. Cílem služby je snižovat sociální a zdravotní rizika spojená se zneužíváním návykových látek.

Během projektu Efektivita + bylo metodiky navštíveno celkem 5 kontaktních center, což jsou všechna, která jsou vedena v krajské síti SK s celkem 16,6 úvazky přímé péče.

Doporučení

- **Zajistit poskytnutí podmínek pro osobní hygienu**, což je základní činností kontaktního centra.

Krizová pomoc

- Celkový počet služeb v síti: 4
- Počet navštívených služeb: 2

Krizová pomoc je terénní, ambulantní nebo pobytová služba na přechodnou dobu poskytovaná osobám, které se nacházejí v situaci ohrožení zdraví nebo života, kdy nemohou řešit svoji nepříznivou sociální situaci vlastními silami. Cílem krizové pomoci je stabilizace člověka v krizi a zvládnutí následné situace, která z krize vyplývá.

V síti sociálních služeb Středočeského kraje je vedeno celkem 9,1 úvazků přímé péče. V průběhu projektu byly navštíveny dvě služby.

Doporučení

- **Zvážit změnu** terénní a ambulantní formy krizové pomoci na terénní a ambulantní formu sociální služby nízkoprahového denního centra podle § 61 zákona č. 108/2006 Sb., změnit registraci, upravit v registru provozní dobu a cílovou skupinu osob tak, **aby odpovídala skutečnosti** a podat připomínku o změnu kapacity v Síti sociálních služeb SK (viz <https://stredoceskykraj.cz/web/socialni-oblast/pripominkove-rizeni-k-aktualizaci-site>)

Nízkoprahová denní centra

- Celkový počet služeb v síti: 10
- Počet navštívených služeb: 1

Služba nabízí lidem bez přístřeší bezpečné zázemí k zajištění základních životních potřeb. Zároveň zde lidé bez přístřeší naleznou odbornou individuální pomoc a podporu směřující k aktivnímu řešení jejich nelehké životní situace a k sociálnímu začleňování. Cílem je, aby klient měl zajištěny základní potřeby v nezbytném rozsahu (strava, hygiena, ošacení) a získal podporu při řešení nepříznivé sociální situace. Dalším důležitým cílem je také snížení zdravotních rizik souvisejících se způsobem života na ulici.

V síti sociálních služeb Středočeského kraje je vedeno celkem 32,2 úvazků přímé péče. V průběhu projektu bylo navštíveno jedno nízkoprahové denní centrum.

Doporučení

- **Odstranit nulovou toleranci alkoholu** jako podmínku vstupu do služeb. Vstup do služby zamezit jen osobě, která má nepřijatelné projevy chování.
- Ve vnitřních pravidlech upravit **provedení orientační dechové zkoušky** tak, aby byla provedena **v souladu se zákonem č. 65/2007 Sb. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek**, který v §20 až §22 vymezuje, v jakém případě je osoba povinna se podrobit výzvě k orientačnímu vyšetření, kdo může osobu k orientačnímu vyšetření vyzvat, a kdo může orientační vyšetření provádět.

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež

- Celkový počet služeb v síti: 18
- Počet navštívených služeb: 3

Tato služba poskytuje ambulantní a terénní služby dětem a mladým lidem ve věku od 6 do 26 let ohroženým společensky nežádoucími jevy, usiluje o zlepšení kvality jejich života předcházením nebo snížením sociálních a zdravotních rizik. Může být poskytována i anonymně.

Cílem je podpora klientů k samostatnosti a zodpovědnosti k sobě i okolí a pomoci jim překonávat tíživé životní situace, kterým děti a mladiství čelí.

V síti sociálních služeb Středočeského kraje je vedeno celkem 75 úvazků přímé péče. Metodici navštívili v průběhu projektu celkem 3 nízkoprahová zařízení pro děti a mládež.

Doporučení

- **Rozšířit provozní dobu terénních programů do večerních hodin** tak, aby více odpovídala potřebám uživatelů a kapacitě úvazků pracovníků přímé péče v Síti sociálních služeb Středočeského kraje.
- V rámci principu standardu č. 8, vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, **nenahrazovat běžně dostupné veřejné služby**. Pokud je klientova zakázka např. pomoc se školní přípravou, služba po dohodě s ním hledá vhodné způsoby vedoucí k jejímu naplnění (oslovení příslušné základní školy, doučování dobrovolníkem v rodině apod.).
- **Oslovit ke spolupráci zástupce škol a města** ohledně zřízení vhodných prostor a realizace činností pro volný čas bezprizorních dětí žijících v jejich městě.
- Předložit koordinátorům plánování rozvoje sítě sociálních služeb **konceptu sloučení služby** nízkoprahového zařízení pro děti a mládež do sociálně aktivizační služby pro rodinu s dětmi. (Toto doporučení bylo předloženo jednomu poskytovateli, který provozoval zároveň i Sociálně aktivizační službu pro rodiny s dětmi a klientela se mu oběma službami prolínala, navíc měl dlouhodobou personální nedostatečnost.)

Noclehárny

- Celkový počet služeb v síti: 6
- Počet navštívených služeb: 6

Noclehárna je určená lidem bez domova, kteří chtějí přespát a využít hygienického servisu, za úhradu nebo zdarma. Cílem noclehárny je snížení sociálních a zdravotních rizik pro lidi bez přístřeší zajištěním jejich základních životních potřeb (nocleh, hygiena, případně i strava).

V síti sociálních služeb Středočeského kraje je vedeno celkem 6 nocleháren, které provozují službu 365 dnů v roce. V průběhu projektu byla navštívena pouze jedna noclehárna.

Doporučení

- **Odstranit nulovou toleranci alkoholu** jako podmínku vstupu do služeb. Vstup do služby zamezit jen osobě, která má nepřijatelné projevy chování.
- Ve vnitřních pravidlech upravit **provedení orientační dechové zkoušky** tak, aby byla provedena **v souladu se zákonem č. 65/2007 Sb. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek**, který v §20 až §22 vymezuje, v jakém případě je osoba povinna se podrobit výzvě k orientačnímu vyšetření, kdo může osobu k orientačnímu vyšetření vyzvat, a kdo může orientační vyšetření provádět.

Služby následné péče

- Celkový počet služeb v síti: 1
- Počet navštívených služeb: 1

Služby následné péče jsou ambulantní nebo pobytové služby poskytované osobám s chronickým duševním onemocněním a osobám závislým na návykových látkách, které absolvovaly lůžkovou péči ve zdravotnickém zařízení, absolvovaly ambulantní léčbu nebo se jí podrobují, nebo abstinují. Cílem služby je rozvíjet dovednosti pro začlenění do společnosti.

V krajské síti sociálních služeb je vedena pouze 1 tato služba o celkem 4,3 úvazcích přímé péče a službu krajské metodice navštívili v dubnu 2023.

Doporučení

- **Rozšířit** cílovou kategorii osob ve službách následné péče **o osoby s chronickým duševním onemocněním.**

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

- Celkový počet služeb v síti: 34
- Počet navštívených služeb: 9

Služba SAS RD provází rodiny v obtížné životní situaci, poskytuje jim nástroje pro stabilizaci a zlepšení v různých oblastech života. Pomáhá předejít sociálnímu vyloučení rodin nebo omezit jeho negativní dopady. Prostřednictvím podpory k aktivní účasti dochází ke zvyšování jejich participace na řešení vlastní situace a zmocňování. Cílem je podpora klientů k samostatnosti a dosažení žádoucích změn ve fungování rodiny.

V síti sociálních služeb Středočeského kraje je vedeno celkem 174,6 úvazků přímé péče. V období od června 2022 do prosince 2024 bylo navštíveno celkem 9 sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi.

Doporučení

- Sociálně aktivizační službu pro rodiny s dětmi poskytovat **primárně terénní formou**.

Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením

- Celkový počet služeb v síti: 20
- Počet navštívených služeb: 3

Služba vytváří podmínky pro udržování soběstačnosti seniorů a osob se zdravotním postižením, preventivně působí proti pocitu osamění a společenské izolace. Cílem je vytvořit podmínky pro udržování mentálního i fyzického zdraví seniorů a osob se zdravotním postižením.

V síti sociálních služeb Středočeského kraje je vedeno celkem 33,1 úvazků přímé péče. Během sledovaného období byly navštíveny 3 tyto sociální služby, které mohou mít formu ambulantní nebo terénní.

Doporučení

- Službu poskytovat **primárně terénní**, nikoliv ambulantní formou, jak je uvedeno v SPRSS: „Sociálně aktivizační služby jsou terénní služby poskytované osobám v důchodovém věku nebo osobám se zdravotním postižením ohroženým sociálním vyloučením...“ (str. 98, <https://stredoceskykraj.cz/web/socialni-oblast/sprss-sk-2023-2025>) a to k zajištění základních činností.
- **Rozšířit provozní dobu služby** tak, aby více odpovídala počtu úvazků v přímé péči v síti SK.
- Zvážit a případně předložit v připomínkovém řízení na rok 2024 koordinátorům plánování rozvoje sítě sociálních služeb **koncepci sloučení služeb** (např. v situaci kdy měl poskytovat i sociální rehabilitaci, nebo SAS RD).

Sociálně terapeutické dílny

- Celkový počet služeb v síti: 11
- Počet navštívených služeb: 1

Sociálně terapeutická dílna je ambulantní služba poskytovaná osobám se sníženou soběstačností z důvodu zdravotního postižení. Tyto osoby nejsou kvůli svému zdravotnímu postižení zpravidla umísťitelné na otevřeném ani chráněném trhu práce. Cílem je posílení samostatnosti a získání dovedností pro praktický život, především podpora k vytváření a zdokonalování základních pracovních návyků a dovedností.

V síti sociálních služeb Středočeského kraje je vedeno celkem 57 úvazků přímé péče. V průběhu projektu byla navštívena jedna sociálně terapeutická dílna.

Doporučení

- **Rozlišovat jednotlivé druhy služeb** poskytovatele a rozlišovat **plnění jednotlivých individuálních plánů** u těchto služeb (pro denní stacionář a sociálně terapeutickou dílnu) a při vyhodnocování plnění plánu se zaměřit na další možnosti klientů.
- Službě byla dále uložena obecná doporučení (úprava údajů v registru poskytovatelů soc. služeb, úprava webových stránek a vedení záznamů sociálního šetření při zjišťování nepříznivé sociální situace).

Terapeutické komunity

- Celkový počet služeb v síti: 1
- Počet navštívených služeb: 1

Terapeutické komunity poskytují pobytové služby i na přechodnou dobu pro osoby závislé na návykových látkách nebo osoby s chronickým duševním onemocněním. Cílem terapeutické komunity je poskytnout klientům bezpečné a podnětné prostředí pro další seberozvoj a začlenění klientů do běžného života.

V krajské síti je vedena 1 terapeutická komunita o celkové kapacitě 21 lůžek, která byla v dubnu 2023 navštívena metodiky KÚ.

Doporučení

- Službě bylo uloženo obecné doporučení (zvýšit úhrady).

Terénní programy

- Celkový počet služeb v síti: 20
- Počet navštívených služeb: 7

Terénní programy jsou terénní služby poskytované osobám, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy. Služba je určena pro uživatele návykových nebo omamných psychotropních látek, osoby bez přístřeší, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách a jiné sociálně ohrožené skupiny. Služba může být osobám poskytována anonymně. Cílem služby je shora uvedené osoby vyhledávat a minimalizovat rizika jejich způsobu života.

V síti sociálních služeb Středočeského kraje je vedeno celkem 56,9 úvazků přímé péče. V rámci projektu Efektivita + bylo navštíveno 7 služeb terénních programů.

Doporučení

- Navázat **spolupráci s místním poskytovatelem sociálních služeb pro osoby s duševním onemocněním.**
- **Rozšířit provozní dobu** terénních programů **do večerních hodin**, tak aby více odpovídala potřebám uživatelů a kapacitě úvazků pracovníků přímé péče v síti sociálních služeb Středočeského kraje.

Závěrečné shrnutí

Tato syntetická studie přináší **ucelený pohled na výsledky tříleté metodické podpory poskytovatelů sociálních služeb ve Středočeském kraji**, která probíhala mezi lety 2022 a 2025 v rámci ESF projektu „*Efektivita sítě sociálních služeb* +“, reg. č. CZ.03.02.02/00/22_006/0000206, spolufinancovaného Evropskou unií z Operačního programu Zaměstnanost Plus.

Jejím cílem bylo zhodnotit soulad poskytovaných služeb s legislativou, plánovacími dokumenty kraje a požadavky kvality, a zároveň nabídnout konkrétní, prakticky využitelná doporučení vedoucí ke zlepšení kvality a efektivity těchto služeb.

Získaná zjištění vycházela z metodických návštěv sociálních služeb, analýz jejich vnitřních dokumentů a následného sledování implementace formulovaných doporučení poskytovateli. Metodika práce byla nastavena tak, aby umožňovala nejen kontrolu, ale i podporu, dialog a společné hledání řešení konkrétních problémů v jednotlivých službách.

Přínosy metodického dohledu

- Metodický dohled výrazně přispěl ke **standardizaci metodických postupů**, nastavení transparentních kritérií hodnocení a zvýšení **profesionality metodické podpory**.
- Byla navázána **úzká spolupráce mezi krajem a poskytovateli**, založená na důvěře a oboustranné ochotě ke zlepšování kvality služeb.
- Významné bylo **sjednocování praxe** – např. v oblasti vykazování dat, sjednocení typologie služeb nebo doporučení pro transformaci služeb (např. slučování některých typů terénních služeb nebo přeměna domů na půl cesty na azylové domy).

Závěrečné zhodnocení

Studie dokazuje, že systematická metodická podpora je klíčovým nástrojem pro zkvalitnění a udržitelnost sítě sociálních služeb. Přinesla konkrétní poznatky o silných i slabých stránkách systému a umožnila cílené zlepšení nejen na úrovni jednotlivých poskytovatelů, ale i v celokrajském plánování. Doporučení formulovaná na základě návštěv a kontrol mají vysokou míru praktické využitelnosti a mohou sloužit jako vodítko nejen pro Středočeský kraj, ale i pro další regiony.

Úspěšná implementace doporučení bude záviset především na ochotě a kapacitách jednotlivých poskytovatelů, ale i na pokračující metodické podpoře ze strany kraje. Je proto žádoucí, aby krajský úřad zachoval a dále rozvíjel tento model spolupráce, který se ukázal jako efektivní a přínosný.